

УДК 930.253:929Олесь

Д. В. НЕСТЕРЧУК*

ПОСТАТЬ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕСЯ В АРХІВНИХ ДЖЕРЕЛАХ ЦДАМЛМ УКРАЇНИ

Подано огляд архівних матеріалів з різних фондів ЦДАМЛМ України, пов'язаних із творчою спадщиною поета Олександра Олесь, а також біографічних документів до біографії поета. Згадується фонд В. Федоренка – дослідника творчості Олександра Олесь.

Ключові слова: поет; вірш; музика; спогад; епістолярія; дослідник.

Олександр Олесь (справжнє прізвище Кандиба Олександр Іванович) народився 5 грудня 1878 року в містечку Білопільля на Сумщині. Батько, Іван Федорович, працюючи на рибних промислах в Астрахані, загинув. Одинадцятирічний Олександр разом із молодшими сестрами Галиною та Марією залишились на руках у матері Олександри Василівни. У Білопільлі він спочатку навчався в початковій школі, потім – у двокласному училищі. Саме в дитинстві у малого Сашка починає проявлятися поетичний талант. Перебуваючи влітку в селі Верхосулля у діда за материнською лінією Василя Пархомовича Гриценка, хлопчина жив серед чудових краєвидів Засулля, а буяння природи пробуджувало в душі малого музику поезії. Саме ця музика стала наріжним каменем у творчості Олександра Олесь в майбутньому.

У п'ятнадцять років Олександр розпочав навчання у хліборобській школі в містечку Деркачі, оскільки на навчання в гімназії у родини не вистачало коштів. У стінах цієї школи Олександр Олесь починає

Портрет Олександра Олесь.
Автор невідомий. 1900-і рр.
П., олія.
Музейний фонд ЦДАМЛМ України.

* *Нестерчук Дмитро Васильович* – головний спеціаліст відділу використання інформації документів Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.

вперше друкувати свої вірші українською і російською мовами. У 1903 році він вступає в Харківський ветеринарний інститут і починає пробувати себе як автор. Періодично друкує свої вірші, переймається подіями революції 1905 року і національного відродження – все це відображено в його творчості. Влітку 1906 року, перебуваючи в Криму, Олександр Олесь уклав першу збірку своєї поезії “З журбою радість обнялась”, яка вийшла друком вже в наступному році під літературним псевдонімом Олександр Олесь. Так лагідно “Олесь” називала його майбутня дружина Віра Свадковська. Після виходу першої збірки в світ поет отримав визнання серед публіки, інших майстрів слова, критики. У 1909 році виходить друга збірка “Поезії”, що, як і перша, глибоко пройнята внутрішньою лірикою в поєднанні із суспільними настроями. Цими ж мотивами характеризуються наступні збірки: “Поезія” (1911), “Твори” (драматичні оповідання) (1914), “Поезія” (1917), присвячена національній революції. На думку М. Зерова, саме ці книги були найкращими в творчому доробку поета.

Сам автор прагнув віднайти нові форми в українській поезії. Він бажав наповнити свою творчість музикою. Власне, тільки через неї можна було передати стан душі, переживань, боротьби почуттів.

Лихоліття революції підштовхнули Олесь емігрувати з України до Будапешта, згодом до Відня, Праги. За кордоном Олександр перевидає свої поезії, редагує суспільно-літературний журнал “На переломі”, видає нові збірки: “На чужині” (1919), “Перезва” (1921), “Кому повім печаль мою” (1931), “Минуле України в піснях. Княжі часи” (1931). Поезія еміграції сповнена тугою, ностальгією за батьківщиною. Вірші збірки “Перезви” мають глибокий сатиричний зміст, адресований українській еміграції, неоднорідній у своїх поглядах.

Значна частина доробку Олександра Олесь – дитяча література. Ще до еміграції поет здійснив переклади “Казок” В. Гауфа (1911), “Арабських казок” (1917). В еміграції було створено оригінальні віршовані казки та п’єси: “Злидні” (1927), “Солом’яний бичок” (1927), “Микита Кожум’яка” (1929), “Мисливець Хрін та його пси” (1944). У 1924 році митець переїхав до Праги, де став визначною постаттю в плеяді “празької школи”. У 1944 році він закінчив останній драматичний твір – “На полонині”. Загибель сина Олега Ольжича в таборі Заксенхаузен у червні 1944 року остаточно підірвала здоров’я поета, 22 липня 1944 року Олександра Олесь не стало¹.

В Україні документи Олександра Олесь зберігаються в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (ф. № 114), Інституті рукописів Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (ф. № 15), а також у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України) серед документів Українського вільного університету в Празі (Чехословаччина) (ф. № 3859).

Одержана цей вірш 1929 року

Пришлося, що я вернувся додому...
 Уду, дивлюсь: мій край, моя земля...
 Сидю тьма в сонці золотому
 Річки, і луки, і поля.
 Іду зеленого мотилою.
 Кружам величюлотилія жука.
 У в'ється густина над душею,
 У на плечях нема береста.
 Ось-ось прийду до хатинки майї,
 Де мати тара мена й не тара.
 Я скрикну: „Маїнко!“-до неї,
 Вона ж на груди упаде.
~~У будуть мати в'ється сон паїки,~~
 У в'ється дзвенітимуть слова:
 „Я медалі - медалі цілі раки
 У соєла, в'ється, як трава“
 Трахнувся в мари рого ванка...
 У все збачнув і похолов:
 У ду дароного виснавив,
 А як каміній квітке кров.

Вірш Олеся надісланий з емиграції. Переписаний сестрою поета М. І. Голубевою.
 Рукопис. ф. 513, оп. 1, од. зб. 1418, арк. 3.

Вельмишановна Татко Віра!

Либаче часкаво, але „хот убийтє“, не можу
вас пригадати! Кільше того: коли б, мабуть, ма
і піонер Вас зустрів на вулиці, не рудув,
що зразу пізнав би Вас, кот пам'ять (лише
на обличчя!) мав і мою домашню адресу.

Але допоможіть мені: згадайте - по скільки
тисв ми раді випити?

(Я тієї тисв дуже багато і через те, мабуть.

тійер в Карлсбаді. Можливо, що Ви, після
какої зустрічі, тіши все менше і тому
тійер в Бреззєні.)

Ви доведете, как колись ще зустрінусь
і пригадаю аїтарі гаси?

Що до „автографів великих людей“, то мушу
дє поїсредици, що з цього гасу не вистє
а ні на мейншєт, (а Ви?)

та коли Ви колекціонерка, я вже готовий
зєт Вас і піїисаги книжки, але при умові:
-за сройт! (Лішєтє - колекціонер.)

Трошєтє не вшєлаєтє: вийтємо на тих комах
при зустрічі.

Дякую Вам за Вашого милого шєга.

29/VI/42

З повагою О. Олександр

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (далі – ЦДАМЛІМ України) зберігає низку архівних документів, переважно пов'язаних з ім'ям поета та його творчим доробком. Матеріали з фондів установ та діячів української культури розподіляються за такими розділами: творчі документи, біографічні документи про Олександра Олеся, поет і музика, листування з родичами митця, образотворчі матеріали, матеріали дослідників життя та творчості поета.

Творча спадщина Олександра Олеся представлена віршованими текстами із різних фондів діячів української літератури. Так, у фонді М. Зерова зберігається переписаний ним вірш поета “Чужиною”, рукопис 1919 року². У фонді Петра Панча знаходимо вірш “Пісня сліпих”, записаний на клаптику паперу молодим П. Тичиною, шанувальником творчості Олександра Олеся³. Письменник Д. Гринько передрукував низку його віршів: “Айстри”, “Іскра”, “Літньої ночі” та інші⁴. Донька І. Карпенка-Карого, Марія Кресан-Тобілевич, письменниця, педагог, театральний діяч, здійснила інсценізацію вірша Олександра Олеся “Айстри”⁵. Фонд репертуарно-редакційної колегії з драматургії містить інсценізацію Ю. Костюка казки Олеся “Бабуся і ведмідь” 1961 р.⁶ У фонді редакції журналу “Художня література” (м. Харків 1927–1934 рр.) зберігається декілька поезій Олександра Олеся з революційних циклів, присвячених подіям 1905 і 1917 рр.⁷ Переклади віршів поета російською мовою зберігаються у фонді перекладача Б. Турганова⁸, який популяризував українську поезію серед російськомовного читацького загалу.

Серед біографічних матеріалів про Олександра Олеся слід відзначити спогади рідних, знайомих, які знали поета ще за життя. Архів-музей зберігає автографи та машинописи спогадів. Так, у фонді письменника і літературознавця Дмитра Косарика знаходимо спогади рідних сестер О. Олеся – Галини та Марії, під назвою “Спогад про наше дитинство”, які занурюють нас у далеке минуле поета, його дитинство, юність, у ті часи, коли він робив перші кроки до поетичного Парнасу. Як згадувалося вище, перші враження про природу малий хлопчина отримав у рідному для нього Верхосуллі:

“Багато було вражіннь у брата, під час перебування в його рідному селі, як він називав Верхосулля. Цілі дні серед природи. Садок, поле, річка Сула, недалеко ліс. Далекий краєвид залитий сонцем. Шумлять, колосяться жита, овес, біліє гречка. Гудуть бджоли, в'ються ластівки, співають в небі жайворонки. Захоплююче, весело, радісно... У вірші “В дитинстві ще, давно – давно” поет каже, що тоді розітнувся його перший спів”⁹.

Письменниця Надія Суровцова, багаторічний в'язень сталінських гулагів, теж залишила свої спогади під назвою “Думки та спогади про Олеся”. Вона згадувала, як вперше познайомилась із ним у київському літературно-мистецькому клубі “Родина”:

“А того разу познайомилась з Олесем. Не можна створити словами образ такої людини. Ну що ж, як сказати, що мав сірі очі, що русяве волосся було хвилясте, майже кучеряве, що мав невеличку борідку, вуса... Хіба це дає що-небудь? А голос – не грімкий, і вдача така тиха лагідна”.

У цих спогадах Суровцова також торкнулася емігрантського періоду життя Олеся у Відні.

“Склалось так, що Олесє опинився у Відні, центрі тодішньої української еміграції. І почалася мука безбарвного, бездіяльного животіння на чужині. Чужа мова, чужі звичаї, чужі люди. І муравління своїх: “уряд”, “нарид”. Як достеменно відтворено це з етнографічною точністю в його “Перезві”, серії поезій – ущипливих, повного гіркої сарказму, трагічних до крові, безмежно сумних від туги – всіх тих поезій безконечних еміграційних днів, подій. Пекучий сором за все те, що відбувалося в нього на очах, болючі розчарування останніх сподіванок, надії на поворот на батьківщину, що повставали і розбивалися одна по одній. І безмежна самотність”¹⁰.

У фонді балетмейстера і режисера В. Лібовицького міститься “Спогад про О. Олеся”. Цікавим епізодом цього твору є постановка В. Лібовицьким п’єси “Над Дніпром” за твором митця в місті Хуст (Закарпаття) на честь ювілею автора.

“Потім О. Олесє приїхав на прем’єру. Перед виставою ювіляра привітав директор театру, а урочисту промову виголосив поет Василь Гренджа-Донський. Пригадую, що він говорив про Олеся, як про великого корифея української лірики... Вистава пройшла надзвичайно успішно, захоплені глядачі викликали Олеся на сцену та зустріли його бурхливими оплесками. Олесє стояв на сцені серед акторів, я в костюмі водія, роль якого сам собі докомпонував – виголосив привітання від імені акторського колективу. Поет весь час стояв, в очах повно сліз, але не сказав ні слова. Не міг...”¹¹.

Поетеса Олена Журлива і її сестра Катерина Вишницька залишили “Спогади про Олеся” київського періоду життя поета (1910-ті рр.).

“Я і моя сестра Катерина Костівна Вишницька, яка живе зі мною, добре знали родину Кандиб, коли вони жили в Сумах, приблизно це було в 1915–1916 р.

Як зараз бачу Олександра Івановича, чую його повсякчас веселі та дотепні розмови з людьми, яких він зустрічав у своєму житті. Поет був у постійному русі, його сірі очі випромінювали стільки натхненної сили і душевної краси, що байдужим пройти повз нього було неможливо. Вперше я побачила О. Олеся йдучи по Рейтарській вулиці в Києві. Поет несподівано підійшов до мене, привітався і спитав: “Ви читаєте “Літературно-науковий вісник?”. І в ту ж мить на одній сторінці журналу він показав мені вірш, який я присвятила пам’яті Лесі Українки.

З цього почалось наше знайомство...”

“...Коли надходили різдвяні свята, наш гурток молоді нелегально збирав гроші на Червоний хрест.

З цією метою ми ходили з колядками до тих людей, які ми знали, підуть нам назустріч. Побували ми і в родині Олеся на Кузнечній вулиці здається № 97. Коли ми увійшли до святково прибраної хати, то побачили дружину поета і маленького синочка, який сидів під ялинкою в одній сорочині. Звали хлопчика Лесик, а дома, жартуючи, прозивали його “лелекою...”¹².

На сьогодні ці тексти опубліковані у періодиці, збірниках спогадів про поета.

До цього розділу належать критичні статті про творчість Олександра Олеся. У фонді М. Зерова міститься вирізка з журналу “Киевская мысль”, статті про творчість Олександра Олеся Л. Пахаревського “Молодая украинская литература” (1919)¹³.

У 1958 році після довгої перерви в Україні вийшла збірка поезій митця. Цього ж року друкуються критичні статті про творчість поета. Так, у фонді літературознавця Д. Копиці є його відгук “Не передати куті меду”¹⁴ на статтю літературознавця О. Бабишкіна “Олександр Олесь”. Звичайно, ці статті носили дещо тенденційний характер, але були “першими ластівками” про Олеся після довгих років забуття його імені.

Відомий художник української еміграції Микола Бутович, окрім пензля, вправлявся ще й пером. Йому належить ряд епіграм на видатних діячів української культури¹⁵. Так, про Олександра Олеся він склав три епіграми, процитуємо одну з них:

“Від айстер мастер і Гамбрінус,
Чому паде очиць на мінус?
Чому не держиш крок у Флека?
Чому остав в хвості далеко?
– Крилаті коні за коритом
Вже ржуть і в землю б’ють копитом,
І піна їм уже на спині, –
Натисни, ще не пізно й нині”

26. 01. 1941 ¹⁶

Поезія Олеся була співзвучна музиці. Сам митець прагнув, щоб його поезія стала невичерпним джерелом для композиторів. На сьогодні десятки композиторів, вітчизняних і зарубіжних, створили велику кількість музичних творів на слова Олександра Олеся.

Архів-музей зберігає значну творчу спадщину українських композиторів. Фонди багатьох із них мають у своєму складі музичні твори, створені на слова поета. Серед них: у фонді Г. Майбороди – прелюдія для чоловічого хору а cappella “Ранок встає” (1984)¹⁷; у фонді А. Кос-

Анатольського – пісня для голосу з супроводом М. Лисенка “Айстри”¹⁸; у фонді В. Верховинця – пісня для голосу з супроводом фортепіано “І нелюба свого” (1922)¹⁹; у фонді К. Стеценка – романси “Зустрітись, щоб зразу розлучитись”, “Чому”, серенада “О, не дивуйсь” (1912)²⁰; у фонді Л. Ревуцького – пісня “Щороку”²¹; у фонді Р. Верещагіна – “Айстри” для хору та симфонічного оркестру, романси “Ти не прийшла”, “Троза прийшла” (1950-ті – 1960-ті рр.)²²; у фонді С. Дрімцова – “З журбою радість...” (1912, партитура та клавір, автограф)²³; у фонді Н. Скоробагатько – В. Павленко, “І нелюба свого”, пісня [в обробці Н. Скоробагатько], автограф²⁴.

Епістолярна спадщина, пов’язана з ім’ям поета, представлена здебільшого листуванням літературознавця Д. Косарика з рідними сестрами поета М. І. Голубевою та Г. І. Грековою, племінницею Олександра Олесея В. П. Голубевою.

В одному з листів Д. Косарика до М. Голубевої він вітає її з виходом у світ збірника поезій Олександра Олесея за 1958 рік і обіцяє надіслати декілька примірників видання²⁵. У листах М. Голубевої до Д. Косарика від 8 січня 1957 року до 25 березня 1958 року (всього 6 листів) зустрічаємо спогади про брата, матір, деякі відомості до біографії митця, а також переписаний нею вірш “Приснилось, що я вернувся додому...”, який надіслав він з еміграції у 1929 р.²⁶

Процитуюємо рядки листа до Д. Косарика від 8 січня 1957 року:

“Брат – це моя найболючіша рана з усіх, що задавало життя, і написати спогади для мене не так легко: це треба розворушити рану, знову пережити минуле. Але я це зроблю, бо це мій обов’язок, бо останні роки до 1917-го року ми обоє жили в Києві і бачились майже щодня. Я не знаю, чи жива дружина мого брата і якщо жива, то де вона. Ось від кого, звичайно, Ви могли б дістати цінні матеріали.

Щодо листів, фотографій та інших конкретних пам’яток, то в мене нічого – нічого не залишилось. І справді:

“То вітер розвіяв,
То бурі зірвали,
То, граючись, діти малі розтаскали,”

бо життя носило мене, мов вітер перекоти – поле, з одного місця в друге, а що залишилось, то під час окупації все загинуло”²⁷.

У листах небоги В. П. Голубевої до Д. Косарика знаходимо відомості про смерть матері М. Голубевої (сестри поета), питання спадщини на авторський гонорар Олександра Олесея в зв’язку з виходом у світ однотомника його вибраних поезій (з 13 жовтня 1957 року до 25 вересня 1958 року)²⁸.

Листи другої сестри, Галини Грекової, до Д. Косарика подають деякі біографічні відомості, спогади про поета. Також Г. Грекова передала деякі образотворчі матеріали: дореволюційну поштову листівку з

його портретом, фото в групі з дітьми, фото чехословацьких літературознавців Ф. Главачека і М. Неврлі на могилі поета²⁹.

В архіві-музеї зберігається лише один автограф митця. Це лист-відповідь юній Вірі Вовк (ф. 1212), тоді ще Вірі Селянській. У своєму листі (подається пізніший передрук листа В. Вовк до поета) шістнадцятирічна Віра Вовк просить знаного поета надіслати декілька його книжок з автографами, так як збирає “автографи великих людей”³⁰. Олександр Олесь дав відповідь юній шанувальниці в іронічно-жартівливій манері.

“Вельмишановна Панно Віра!

Вибачте ласкаво, але “хоч убийте”, не можу Вас пригадати! Більше того: коли б, наприклад я тепер Вас зустрів на вулиці, не ручусь що зразу пізнав би Вас, хоч пам'ять (лише на обличчя!) мав і маю досить добру.

Але допоможіть мені: згадайте – по скільки пив ми тоді випили? (Я тоді пив дуже багато і через те, мабуть тепер в Карлсбаді. Можливо, що Ви після нашої зустрічі, пили вже менше і тому тепер в Дрездені).

Чи доведеться нам колись ще зустрінутись і пригадати старі часи? Що до “автографів великих людей”, то мушу Вас попередити, що я з того часу не виріс а ні на міліметр, (а Ви?). Та коли Ви колекціонера, я вже готовий для Вас і підписати книжки, але при умові: за фото! (Також колекціонер!).

Грошей не висилайте: вип'ємо на них колись при зустрічі.

Дякую Вам за Вашого милого листа

З пошаною О. Олесь.” 29.VI.1942 ³¹

Образотворчі матеріали представлені у фонді поетеси О. Журливої двома груповими фото на відпочинку Олександра Олеся з О. Журливою, М. Вороним, К. Вишницькою та ін.³² Крім цього, в музейній частині ЦДАМЛМ України зберігається його прижиттєвий портрет невідомого автора, виконаний на полотні олійними фарбами. Переданий портрет архіву-музею небогою поета по сестрі Марії, В. П. Голубевою наприкінці 1960-х рр.

Матеріали розділу “Дослідники творчості О. Олеся” представлений статтю відомого колекціонера, автора численних статей, учасника видання двотомника поета (1990 р.) Володимира Степановича Федоренка (1942–2001) (ф. 1256, оп. 14) із колекції “Документи українських колекціонерів – збирачів творів літератури і мистецтва”. Будучи за фахом математиком, у свій вільний час займався дослідженням та популяризацією творчості митця.

Документи фонду представлені у розділах: “Творчі документи” який містить статті В. С. Федоренка про Олександра Олеся: “До ювілею Олександра Олеся: Знахідки в світі музики”, “Твори Олександра Олеся для дітей і музична культура”, “Я вірю в слово”, “Поезія Олександра Олеся” (1988 –1990 рр.)³³; а також повним бібліографічним покажчиком творів митця за 1905 –1990 рр.³⁴ та складеним В. С. Федо-

ренком родоводом Олександра Олеся (родини Кандиб (батьківська), родини Грищенків (материна), Свадківських (дружини))³⁵.

Епістолярій В. С. Федоренка представлений найбільшою кількістю документів у фонді. Адресатами та кореспондентами В. С. Федоренка були родичі Олександра Олеся та дослідники його творчості та життя. Серед родичів – онук поета, Кандиба Олег Олегович³⁶, позашлюбний син Олександра Олеся від Марії Фабіанової – Кандиба Олександр Олександрович³⁷, Кандиба Олександра Севастьянівна – троюрідна сестра поета³⁸, Галина Малікова – племінниця дружини, Віри Антонівни³⁹. Серед дослідників – український історик, перекладач у Чехії Богдан Зілинський⁴⁰, П. М. Король, який надав В. С. Федоренку чимало матеріалів, пов'язаних з Олександром Олесем⁴¹, Є. О. Мойсеєнко⁴², краєзнавець Г. Т. Петров⁴³.

Володимир Степанович Федоренко зібрав також документи, пов'язані із вшануванням пам'яті поета та його сина Олега Ольжича⁴⁴, а також образотворчі матеріали, серед яких – дві копії портретів Олександра Олеся авторства М. Фабіанової, фотографії похорону поета та його могили, будинків та помешкань, де поет народився та жив у різні роки⁴⁵.

Матеріали про Олександра Олеся, що зберігаються у ЦДАМЛМ України, складаються із так званої “олесіани” – творів за мотивами поезії митця, а також із документів дослідників життя та творчості поета. Отже, розглянута документальна база є корисним і необхідним доповненням до загальноукраїнської архівної спадщини видатного поета.

---

¹ Радішевський Р. П. Журба і радість Олександра Олеся // Олександр Олесь. Твори в двох томах. – К., 1990. – С. 5–47; Олександр Олесь. Автобіографія // Олександр Олесь. Твори в двох томах. – К., 1990. – С. 48–50.

² ЦДАМЛМ України, ф. 28, оп. 1, од. зб. 124.

³ Там само, ф. 62, оп. 1, од. зб. 73.

⁴ Там само, ф. 541, оп. 1, од. зб. 11.

⁵ Там само, ф. 192, оп. 1, од. зб. 10.

⁶ Там само, ф. 1127, оп. 2, од. зб. 299.

⁷ Там само, ф. 584, оп. 1, од. зб. 165.

⁸ Там само, ф. 1060, оп. 1, од. зб. 297.

⁹ Там само, ф. 513, оп. 1, од. зб. 2620.

¹⁰ Там само, ф. 302, оп. 1, од. зб. 4.

¹¹ Там само, ф. 521, оп. 11, од. зб. 3.

¹² Там само, ф. 406, оп. 1, од. зб. 16.

¹³ Там само, ф. 28, оп. 1, од. зб. 181.

¹⁴ Там само, ф. 379, оп. 1, од. зб. 82.

¹⁵ Там само, ф. 1366, оп. 1, од. зб. 23, 25.

¹⁶ Там само, ф. 1366, оп. 1, од. зб. 23.

¹⁷ Там само, ф. 200, оп. 2, од. зб. 48.

¹⁸ Там само, ф. 124, оп. 1, од. зб. 898.

- ¹⁹ Там само, ф. 110, оп. 2, од. зб. 1.
- ²⁰ Там само, ф. 175, оп. 1, од. зб. 14, 16, 17.
- ²¹ Там само, ф. 198, оп. 2, од. зб. 4.
- ²² Там само, ф. 1105, оп. 1, од. зб. 16, 20.
- ²³ Там само, ф. 1155, оп. 1, од. зб. 15.
- ²⁴ Там само, ф. 1200, оп. 1, од. зб. 3.
- ²⁵ Там само, ф. 513, оп. 1, од. зб. 1168.
- ²⁶ Там само, ф. 513, оп. 1, од. зб. 1418.
- ²⁷ Там само, ф. 513, оп. 1, од. зб. 148, арк. 1, 1 зв.
- ²⁸ Там само, ф. 513, оп. 1, од. зб. 1419.
- ²⁹ Там само, ф. 513, оп. 1, од. зб. 1439.
- ³⁰ Там само, ф. 1212, оп. 1, од. зб. 115.
- ³¹ Там само, ф. 1212, оп. 1, од. зб. 296.
- ³² Там само, ф. 406, оп. 1, од. зб. 88, арк. 15, 16.
- ³³ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 1.
- ³⁴ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 2.
- ³⁵ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 3.
- ³⁶ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 8.
- ³⁷ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 9, 19, 20.
- ³⁸ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 10.
- ³⁹ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 12, 22.
- ⁴⁰ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 7, 18.
- ⁴¹ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 11, 21.
- ⁴² Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 13, 23.
- ⁴³ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 14, 24.
- ⁴⁴ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 25–35.
- ⁴⁵ Там само, ф. 1256, оп. 14, од. зб. 38–41.

The article presents the review of archival materials from various fonds of the Central State Archives Museum of Literature and Art of Ukraine related to the creative heritage of the poet Oleksandr Oles and documents to the biography of the poet (memoirs, letters of relatives and friends, photos). There is mentioned fond of V. Fedorenko – researcher of Oleksander Oles art.

Key words: the poet; the poem; the music; the memory; the epistolary; the researcher.